

Nogmaals: Kerken en Werkloosheidswet

De voorlopige redactie ontving een schrijven van de Heer E. P. D. Boer te Amsterdam omtrent mijn artikel in dit blad van 19 April j.l. en verzocht mij te dezer plaatse te antwoorden na verkorte weergave van diens bezwaren en volledige vermelding van zijn argumenten. Aan dit verzoek, dat mij de gelegenheid biedt op enige punten nader in te gaan, voldoe ik gaarne. Genoemde Heer schrijft:

„Mr Roelveland raadt de kerken dus aan in deze de overheid niet gehoorzaam te zijn. Het behoort op deze plaats wel geen betoog, dat de kerken een dergelijk advies eerst na zorgvuldige overweging zullen kunnen opvolgen.”

Om met de laatste zin te beginnen: Inderdaad. Elk advies moet getoetst worden. Hoe zorgvuldig een adviseur ook is geweest bij zijn werk, den geadviseerde ontslaat dit nimmer van de plicht zelf werkzaam te zijn in het nemen van het besluit om een advies al dan niet op te volgen. Dat ik echter de kerken zou hebben aangeraden de overheid niet gehoorzaam te zijn meen ik te mogen bestrijden. Gehoorzaamheid is immers niet verschuldigd, indien een overheidsorgaan bij de vervulling van zijn taak zijn rechtsplicht niet nakomt. Het pleegt daarbij (arrest Hoge Raad van 20 Nov. 1924), wettelijke voorschriften van welke aard ook, niet eerbiedigend, zelfs een onrechtmatige daad, welke tot vergoeding der daardoor veroorzaakte schade verplicht. Reeds in die enkele overtreding ligt de onrechtmatige daad, gelijk de burger, die de strafwet overtreedt, onrechtmatig handelt. Op grond hiervan heb ik getracht de wetsvoorschriften aan te wijzen, die voor het betrokken geval van belang waren en door de overheid waren genegeerd. Het vorenstaande raakt m.i. nog niet het punt, dat de overheid op grond van een bestaande wet bevoegd handelende zou dwingen tot daden in strijd met de Schrift. In dat geval is het conflict aanwezig, dat kerk en kerklid zal nopen zich te realiseren, dat men Gode meer zal gehoorzamen dan mensen. Men wachte zich er voor (dit is geen opmerking aan het adres van de Heer Boer) te gauw en te gemakkelijk schuilevinkje te spelen achter de consciëntie der overheid. Een tweede bezwaar luidt als volgt:

„Wettelijk behoeven aan de oprichting ener bedrijfsvereniging niet al de organisaties (representanten) van de tot het desbetreffende onderdeel behorende werkgevers en werknemers mee te werken. De door Mr Roelveland genoemde organisaties, die de B.V. hebben opgericht, zijn dan ook niet opgetreden als representanten der kerkgenootschappen en dit behoeft ook niet om de kerken te verplichten lid te zijn van de B.V.”

Dat de door mij genoemde organisaties op medisch gebied voor de kerken als representanten zijn opgetreden, heb ik niet beweerd. Wel, dat zij naar het oordeel van de Minister (vertegenwoordigd door de Staatssecretaris Mr A. A. van Rhijn) als zodanig zijn beschouwd en zich dus daartoe hebben laten gebruiken. Dit is geen woordenspel. De vraag is hier of de overheid, redelijkerwijze de belangen afwegend in deze door haar toch van zo groot belang geachte zaak, tot het oordeel mocht en kon komen, dat alle kerken werden gerepresenteerd door genoemde medische verenigingen. Mij schijnt dit niet het geval en ik denk dat vele kerkeraleden en kerkleden er evenzo over denken. Wat de rechter hiervan denkt is op dit ogenblik nog een open vraag, doch het is m.i. geenszins uitgesloten, dat hij van hetzelfde gevoelen is als schrijver dezes. En daarom meende ik een opmerking in deze richting niet achterwege te moeten laten. Zou ik dit juist zien, dan is de conclusie, dat de kerken niet van rechtswege lid van de B.V. zijn geworden.

Bedrieger of Dajak?

De meeste van de lezers zullen op school bij de aardrijkskunde wel geleerd hebben, dat het binnenland van het eiland Borneo bewoond wordt door volkstammen, die genoemd worden met de naam Dajak in het enkelvoud en Dajaks in het meervoud. De laatste jaren ziet en hoort men voor het aanduiden van die volkstammen steeds meer de woorden Daya of Daja gebruiken, in het meervoud Daya's of Daja's. Dit verschijnsel kan ons nopen, dat wij ons rekenschap geven, wat nu wel de juiste benaming is, het van ouds bekende Dajak, dan wel een van de beide andere woorden.

In het onderstaande wil ik argumenten aanvoeren, waarom de schrijfwijze en de daarbij behorende uitspraak Dajak de voorkeur verdient.

Dajak is een Maleis woord en meer speciaal een bijvoeglijk naamwoord. In het Nederlands kan men spreken van „een Dajak” en bedoelt daar dan mee een man van die bepaalde volkstam. Maar in het Maleis, als het goed gebruikt wordt, is er altijd een zelfstandig naamwoord bij nodig en spreekt men dus van een Dajakman, een Dajakvrouw, een Dajakkind of iets dergelijks. De Maleise uitdrukking voor Dajakman is „orang Dajak”.

Een volgende opmerking luidt aldus:

„Ingevolge de bekende wet van 1855, regerende de rechtspersoonlijkheid, bezitten kerken rechtspersoonlijkheid. Er is niet bepaald, dat een kerk slechts bij bepaalde handelingen in het rechtsverkeer als rechtspersoon optreedt. Neen, de kerk bezit jure suo rechtspersoonlijkheid, en treedt in het rechtsverkeer op als andere rechtspersonen.”

Hier is een misvatting in het spel. De wet van 1855 geldt niet voor kerken blijkens vaste rechtspraak. Overigens ben ik het met inzender eens, mits maar goed voor ogen wordt gehouden, dat de rechtshandelingen, die de kerk verricht, binnen haar doelomschrijving moeten vallen. Dit zal b.v. niet het geval zijn wanneer zij een taxibedrijf zou gaan exploiteren.

Verder:

„Men kan niet zeggen, dat de Werkloosheidswet de vrijheid van belijden van de godsdienstige mening beknoot, welke bij de Grondwet wordt gewaarborgd. De Wet op de Kerkgenootschappen geeft de kerken niet het recht naar eigen inzicht aan het maatschappelijk en rechtsverkeer deel te nemen. Het verleent de kerken de vrijheid om te regelen alles wat hun godsdienst en de uitoefening daarvan in eigen boezem betreft. Neemt een kerk een koster in dienst, dan is de kerk dus vrij zijn werkzaamheden in de kerk te regelen, dit betreft immers zuiver de uitoefening van de godsdienst in eigen boezem, maar bij het opmaken van de arbeidsovereenkomst zal de kerk de desbetreffende bepalingen van het Burgerlijk Wetboek in acht hebben te nemen. Men kan evenwel toch niet zeggen, dat de kerken hierdoor worden belemmerd in de uitoefening van hun godsdienst.”

Veel van wat hier gezegd wordt, lijkt aannemelijk. Ik zie deze zaak echter zó: Het privaatrecht geeft vandaag ten kerken nog veel vrijheid zelf de rechtsinhouden te bepalen van de door haar gesloten overeenkomsten, waarbij met de bijzondere aard van de kerk rekening kan worden gehouden (zie mijn beschouwing over art. 13 K.O. in „De Reformatie” van 24 Mei j.l.). Wil de kerk het dwingend recht van de privaatrechtelijke arbeidsovereenkomst met het daaraan verbonden dwingende sociale recht vermijden, dan is dit mogelijk, niet alleen ten aanzien van predikanten, doch ook van kosters. De door mij geciteerde uitspraak van 1942 geeft daartoe de sleutel: De Centrale Raad van Beroep besliste daarbij immers met betrekking tot kosters, die een vaste beloning van resp. f 65.—, f 50.— en f 40.— per maand, benevens vrij wonen, vuur en licht genoten, dat er geen loondienst was, doch een overeenkomst tot het ver-

KERK EN POLITIEK.

Er kunnen gevallen zijn, waarin bepaalde organisaties of bewegingen, zóó diep in het leven der kerk ingrijpen, dat de kerk waarschuwen moet, wil ze in haar profetisch getuigenis en priesterlijk vermaan en koninklijk regiment contemporain zijn.

De gereformeerde kerk heeft nimmer „aan politiek gedaan”, hij heeft alleen maar de beginselen willen verkondigen, die uit Gods Woord waren af te lezen.

Wanneer uit de richting A—Z de politiek de kerk raakt, dan raakt vanuit de richting Z—A de kerk de politiek. Daar doet nu eenmaal niets en niemand iets tegen.

K. S.

Nu wordt 't Maleis, behalve in 't voormalig Nederlands-Indië ('t tegenwoordige Indonesië) ook gesproken in het onder Brits bewind staande schiereiland Malaka en in de kuststreken van Brits Noord-Borneo. In die Britse gebieden gebruikt men voor het Maleis een andere spelling dan in Indonesië, eenvoudig omdat men zich in de Britse gebieden meer gericht heeft naar de Engelse uitspraak van de klinkers en medeklinkers, terwijl in Indonesië de klinkers en medeklinkers in hoofdzaak (niet geheel) op dezelfde wijze worden uitgesproken als in het Nederlands. Ik zal enkele voorbeelden geven. In het Maleis is de lettergroep dj een zeer veel voorkomende combinatie. Men vindt haar bijvoorbeeld in de woorden radja = koning, Indijl = Evangelie en ook in de huidige naam van het voormalig Batavia, dat thans Djakarta heet. In het onder Brits bewind staande gebied worden die woorden evenwel geschreven: raja, Injil en Jacarta, maar het zou fout zijn, wanneer men nu die j ook als een Nederlandse j zou uitspreken. Immers in het Engels wordt de j ongeveer uitgesproken als dj. Denk maar aan woorden als jeep, jam en de naam James. De klank die evenwel in het Nederlands met een j wordt weergegeven, schrijven de Engelsen met een y. Denk maar aan het Engelse voornaamwoord you en aan de plaatsnaam York. (Tussen hantjes vermeld ik, dat de y in het Engels ook nog als klinker kan optreden

richten van enkele diensten. Kiest een kerk zelf de loondienstverhouding (er schijnt zelfs ergens een collectief contract voor kosters te bestaan) dan zal de kerk daardoor ook aan de sociale wetgeving gebonden zijn. Genoemde uitspraak leert echter, dat de mogelijkheid er is, dat de kerk haar eigen sociale regelingen treft. Het zal dus in de eerste plaats van de kerk zelf afhangen of haar vrijheid wordt beknoot.

„Evenmin is dit het geval t.a.v. de sociale verzekeringswetten als Ziektewet, Kinderbijslagwet, Ziektefondsenbesluit, Invaliditeitswet, en nu de Werkloosheidswet. Reeds vele jaren hebben de kerken terecht hun medewerking verleend aan de uitvoering der eerste vier wetten en hebben zij voldaan aan de verplichting zich bij een bepaald orgaan aan te sluiten. Het bevreemdt mij daarom, dat Mr Roelveland juist de Werkloosheidswet in strijd acht met de kerkelijke vrijheden.”

Over het „terecht” behoeven wij na het voorgaande niets meer te zeggen. Wel is de situatie naar onze mening bij de Werkloosheidswet in zoverre anders, dat de kerken tegen haar wil en zonder haar medewerking lid worden van een vereniging, waarin de meest uiteenlopende en tegenstrijdige belangen zijn vertegenwoordigd. Wil men zijn lidmaatschap serieus opvatten — en moeten wij de regering hier niet serieus nemen? — dan zal men als lid toch ook zijn plichten hebben. Juist deze plichten lijken mij voor de kerken onaanvaardbaar. Bij de oudere sociale wetten is de toestand deze, dat de Staat eenvoudigweg als verzekeraar optreedt zonder eigen verantwoordelijkheid van de „verzekerden”.

„De personen, die persoonlijk, regelmatig, tegen loon arbeid verrichten in dienst van de kerk, zijn, voor zover hun werkzaamheden geen uitgesproken geestelijk karakter dragen (predikanten), echter wel degelijk verzekerd ingevolge de genoemde wetten. De Centrale Raad van Beroep heeft dit onder meer bevestigd in haar uitspraken van 26/11-1936 Z. W. D. nr 145; 2/6-1938 Z. W. D. nr 83; 24/12-1936 Z. W. D. nr 223. Het verwondert mij, dat Mr Roelveland van deze uitspraken geen gewag maakt.”

Inderdaad geven de genoemde vroegere uitspraken beslissingen, dat kosters als in loondienst moeten worden beschouwd. Daarbij was ook een beslissing van de koster van een Gereformeerde Kerk (Watergraafsmeer). Het is aannemelijk, dat de rechter in 1942 het roer om heeft gegooid, hoewel dit niet met zoveel woorden in de uitspraak is te lezen. En daarom behoeft het niet te verwonderen, dat ik slechts de laatste uitspraak heb vermeld. Zie overigens hetgeen ik hiervoor vermeldde omtrent de vrijheid van de kerken om zelf de rechtsinhoud van gesloten overeenkomsten te bepalen.

Tenslotte:

„De kerken, die niet als werkgever zijn te beschouwen zijn niet verplicht zich aan te melden. Voor de B.V. is het uit administratief oogpunt bezien wel van belang, dat men de gevraagde gegevens verstrekt”.

Het belang van de B.V. kan mij niet overtuigen, dat dit de door haar gevolgde handelwijze rechtvaardigt. Als het fatsoen zou medebrengen, dat de kerken ook inlichtingen van negatieve aard behoorden te verstrekken (hetgeen nog zeer de vraag is, daar de rechter de overheid wanneer zij niet op gelijke voet met anderen aan het maatschappelijk verkeer deelneemt niet aan fatsoensnormen gebonden acht), dan is het toch zeker een eis van fatsoen geen verkeerde suggesties te wekken omtrent het van rechtswege aangesloten zijn, waarvan men niet eens weet of dit het geval is.

Mr L. ROELEVELD.



en dan vaak als ai wordt uitgesproken, bijv. in het bezittelijk voornaamwoord my). Een derde verschil tussen de spelling in Indonesië en in Malaka is te zien aan de lettercombinatie tj (Indonesië) die in Malaka als ch geschreven wordt. In een enkel geval wordt de Engelse schrijfwijze ook wel op Java gebruikt, zoals in de plaatsnaam Cheribon, hetwelk uitgesproken moet worden als Tjeribon.

In het Maleis (of het Indonesisch) zoals het in Indonesië geschreven wordt komt de y niet voor. In een min of meer officieel woordenboek, uitgegeven onder auspiciën van het Departement van Onderwijs van de Republiek Indonesië heb ik geen enkel woord met een y kunnen vinden. Wel zijn er woorden met een tj, maar dat is niet onze ij-klank, maar de klinker i gevolgd door de medeklinker j. De schrijfwijze Daya is dus wat de y betreft in strijd met de in Indonesië gebruikelijke spelling. Die schrijfwijze is vermoedelijk ontstaan omdat in Brits Noord-Borneo, waar ook Dajaks wonen, de spelling Dayak gebruikt wordt. De y doet daar dienst als klinker en medeklinker tegelijk. Onder invloed van die Engelse schrijfwijze zijn vermoedelijk sommige nationalistische journalisten gekomen tot de schrijfwijze Dayak of Daya. Onder die journalisten zijn er een aantal, die er een eigensoortige spelling op na houden. De naam van het Indonesische volkslied, dat in het hierboven ge-

In het r
tal artikel
derlijke —
in, laat ik
ruchte lee
te constats

In dat s
de synoda
tikel van
van Kamp

Deze
de classis

Hij doet
daar maar
onzakelijke
leen biogra

Toch is
moreerd r

Men ker
De syno

ter te viss
nadruckell
zamerhand

vrijgemaak
sel dit is,
dien die e

wendige g
verklaring

Dit wet
gemaakter
spruk hij

dachte lee
tuurlijk”

doop verze
ondersteld

verklaart
een bindi

geen spra

Wannee
zonder ar

Het zeg
doop inwe

lijk wordt
altijd en

iemand. O

zotte men
is er de n

zake kunc
dien z

een doop
lo v i g

nade verz

Dat is h

wezen roo

met alle l

Bij dez

raad van

Die za

wringt? I

schiet? W

de zin, e

inwendige

dergeboor

Wat m

van dit z

Natuur

dat de do

inwendige

de „syno

leren. Het

een, een

sacramen

verwerpt

noemde v

die jour

Is het

te staan